

Vastaanottaja
Hankasalmen kunta

Muutoksenhaunallinen päätös
Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuusto 13.6.2023 § 50

Valittajat
Hankasalmen kunta, Kannonkosken kunta, Karstulan kunta, Keuruun kunta, Kinnulan kunta, Konneveden kunta, Kyyjärven kunta, Laukaan kunta, Luhangan kunta, Multian kunta, Muuramen kunta, Petäjäveden kunta, Pihtiputaan kunta, Saarijärven kunta, Uuraisten kunta, Viitasaaren kunta ja Äänekosken kunta

SELITYSPYYNTÖ

Keski-Suomen hyvinvointialue on antanut lausunnon valituksenne johdosta. Hämeenlinnan hallinto-oikeus varaa Teille tilaisuuden esittää käsityksenne kyseisestä lausunnosta. Selityksen on oltava hallinto-oikeudessa **viimeistään 6.11.2023**. Asia voidaan ratkaista määräajan jälkeen, vaikka selitystä ei ole annettu.

Liitteenä on kopio lausunnosta.

Mikäli haluatte tutustua muihin valituksenalaisen päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin, ottakaa yhteyttä hallinto-oikeuteen.

Samalla Hämeenlinnan hallinto-oikeus huomauttaa hallintolain 56 ja 68 §:ien mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa tämän selityspyynnön tiedoksisaamisesta muille valittajille. Mikäli Te tämän laiminlyötte, Teidät voidaan velvoittaa korvaamaan laiminlyönnistä aiheutunut vahinko sikäli, kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ilmenevät tämän lähetteen alaosasta. Jos lähetätte selityksenne sähköisesti, sitä ei tarvitse lähettää enää tavallisena kirjeenä.

Tätä lähetettä ja sen liitteitä ei tarvitse palauttaa.

Liisamaija Kangas
hallinto-oikeustuomari

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA

Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 HÄMEENLINNA

Puhelinnumero: 029 56 42210

Faksi: 029 56 42269

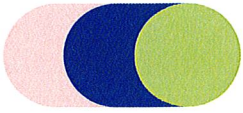
Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Puhelujen hintatiedot: 029 56 –alkuisiin numeroihin soittaessa puhelusta peritään vain soittajan oman operaattorin sopimuksen mukainen paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus/fi/>

LAUSUNTO HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUDELLE KESKI-SUOMEN ALUEVALTUUSTON 13.6.2023 § 50 PÄÄTÖSTÄ KOSKEVISTA VALITUKSISTA

Asia, dnrot

1232/03.04.04.04.09/2023
1275/03.04.04.04.09/2023
1307/03.04.04.04.09/2023
1348/03.04.04.04.09/2023
1439/03.04.04.04.09/2023

Lausunnon antaja

Keski-Suomen hyvinvointialue (3221318-2), Hoitajantie 1, 40620 Jyväskylä
yhteyshenkilö: johtava lakimies Johanna Aalto, johanna.aalto@hyvaks.fi, p. 050 434 6544

Lausunto

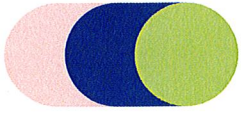
Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston 13.6.2023 § 50 päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle tehdyt valitukset tulee hylätä.

Selostus asiasta

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuusto on 13.6.2023 § 50 päättänyt Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen hyväksymisestä. Aluevaltuuston päätöstä ei ole vielä pantu täytäntöön, koska aluehallituksen tietoon on tullut, että päätöksestä on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Tiivistetysti tehdyt valitukset kohdistuvat aluevaltuuston ratkaisuun olla ottamatta huomioon peruspääoman alentamista koskeva sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätös Keski-Suomen sairaanhoitopiirin vuoden 2022 tilinpäätöksessä.

Tilinpäätöksessä ei ole otettu huomioon sairaanhoitopiirin valtuuston päätöstä peruspääoman alentamisesta 17.6.2022 § 9, koska kyseistä päätöstä ei ole koskaan annettu tiedoksi hyvinvointialueelle, vaikka olisi pitänyt ja koska kyseinen päätös sisällöltään on ollut lain, ohjeistusten ja tilintarkastajan suosituksen vastainen.

Perustelut

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuuston päätöksenteko peruspääoman alentamista koskien

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuusto käsitteli 17.6.2022 kokouksessaan 2/2022 § 9 peruspääoman alentamista. Valtuusto hyväksyi kuntayhtymän hallituksen esityksen peruspääoman alentamisesta 24 miljoonalla eurolla.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallitus teki 22.6.2022 (§ 142) päätöksen valtuuston kokouksen pöytäkirjan hyväksymisestä ja päätösten täytäntöönpanosta.

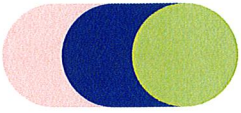
Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastaja suhtautui myös väliraportissaan peruspääoman alentamiseen alustavan kielteisesti ja ehdotti Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaostolta eli Kuntakilalta lausunnon hankkimista. Kuntakila ei kuitenkaan antanut lausuntoa, joka on todettu Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymähallituksen kokouksessa 28.12.2022 § 257. Tämä on johtunut siitä, että sairaanhoitopiirin lausuntopyynnössä ei ole ollut sellaisia kirjanpito-oikeudellisia uusia seikkoja, joihin uutta lausuntoa olisi annettava. Kuntakila viittaa antamaansa lausuntoon 127/2022 ja toteaa, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuvaamassa tilanteessa ei ole kyse pysyvästä palvelutoiminnan supistumisesta.

Yhtymähallitus on asiakohdassa 28.12.2022 § 257 kuitenkin päättänyt, että peruspääoman alentaminen toimeenpannaan valtuuston lainvoimaisen päätöksen mukaisesti asiassa saadusta selvityksestä huolimatta ja vuodelta 2022 laadittava tilinpäätös valmistellaan tämän mukaisesti.

Keski-Suomen hyvinvointialueen liittyminen asiaan ja sairaanhoitopiirin päätöksenteossa laiminlyöty velvoite asian tiedoksiantamiseen

Kyseinen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätös ja sitä koskevat toimenpiteet ovat tulleet Keski-Suomen hyvinvointialueen tietoon ja käsittelyyn keväällä 2023, koska hyvinvointialue on vastannut sairaanhoitopiirin vuotta 2022 koskevan tilinpäätöksen valmistelusta sairaanhoitopiirin hyvinvointialueelle siirtämisen jälkeen (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta 616/2021, 20 §).

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä havaittiin, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston 17.6.2022 tekemä päätös (§ 9) on sekä lainsäädännön että siitä annettujen ohjeiden vastainen, eikä sitä ollut annettu hyvinvointialueelle ollenkaan tiedoksi. Vasta osana tilinpäätöksen valmistelua on lähdetty muodostamaan hyvinvointialueen kanta asiaan, koska päätöstä ei koskaan ollut toimitettu hyvinvointialueelle tiedoksi.

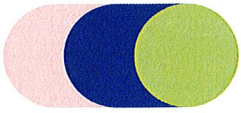

Alijäämän kattamista koskeva kuntayhtymävaltuuston päätös olisi pitänyt antaa tiedoksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle sen käsittelyä varten. Mm. Jyväskylän kaupungin valituksessakin todetuin tavoin, hyvinvointialueelle olisi tullut antaa voimaanpanolain 39 §:n 2 momentin mukaisesti valitusoikeus kyseiseen sairaanhoitopiirin valtuuston päätökseen (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021, 39 §). Se, että Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ei antanut peruspääoman alentamista koskevaa päätöstä ollenkaan tiedoksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle, vaikka sillä oli merkittäviä hyvinvointialuetta taloudellisesti sitovia vaikutuksia, ei voi johtaa lainsäädännön vastaiseen lopputulokseen, jossa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin osalta alijäämien kattamista ei velvoitettaisi toteuttamaan lainsäädännön mukaisesti.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös sisälsi luonteeltaan merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia. Päätöksenteko ei ole ollut kiireellinen, eikä hyvinvointialue ole antanut päätökselle suostumustaan (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021, 39 §). Lain esitöiden mukaan (HE 241/2020 vp., s. 912) säännöksen tarkoituksena on ollut *”turvata kuntayhtymien onnistunut siirtäminen hyvinvointialueille sekä estää vaikutuksiltaan pitkäaikaisten ja taloudelliselta merkitykseltään suurten, hyvinvointialuetta sitovien päätösten tekeminen ilman hyvinvointialueen myötävaikutusta. Säännös rajoittaisi siirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivaltaa sellaisissa luonteeltaan periaatteellisissa, uusissa tai laajakantoisissa asioissa, joista päättämisen olisi katsottava kuuluvan hyvinvointialueelle. Tällaisina voitaisiin pitää esimerkiksi päätöksiä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia hyvinvointialueen talouteen.”* Ko. lain 39 §:n 2 momentissa todetaan, että hyvinvointialueella on valitusoikeus tällaisissa asioissa.

Sote-uudistuksen voimaanpanolainsäädäntö edellytti, että Keski-Suomen hyvinvointialue käsittelee Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen 30.6.2023 mennessä (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021, 41 §). Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastaja suositteli meneteltäväksi asiassa siten, että peruspääoman alentamista ei kirjata kirjanpitoon ja että asia perustellusti avataan ja siitä päätetään hyvinvointialueen aluehallituksessa ja -valtuustossa tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelussa on noudatettu tilintarkastajan antamia ohjeita ja asia on kuvattu mahdollisimman perusteellisesti, ja asiassa on noudatettu lainsäädännön edellyttämää aikataulua.

Tämän lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialue päätti hakea (aluehallitus 20.6.2023 § 217) kuntayhtymävaltuuston 17.6.2022 § 9 tekemän päätöksen purkamista ylimääräisen muutoksenhaulla korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jotta sekä tilinpäätöksen käsittely että päätöksenteko vastaavat sekä lainsäädäntöä että toisiaan, eikä asiasta jää epäselvyyttä miltään osin. Hakemus on jätetty 29.6.2023, eikä korkein hallinto-oikeus ole antanut vielä ratkaisua asiaan. Käsittely mennee arvion mukaan vuodenvaihteeseen tai alkuvuoteen 2024.

Sisällöllisesti alijäämien kattamisen velvoite lainsäädännössä

Sairaanhoitopiirin jäsenkuntien velvoite kattaa taseeseen kertyneet alijäämät on tullut yksiselitteisesti voimassa olevasta lainsäädännöstä (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 616/2021, Kuntalaki 410/2015) ja lain esitöistä (HE 241/2020 vp.). Mahdollisen alijäämän on oltava katettuna kuntayhtymän viimeisessä, vuodelta 2022 laadittavassa tilinpäätöksessä, ja erityisesti lainsäädäntö on tarkoittanut kuntalain säännösten mukaista toimintaa, eli millä tahansa tavalla suoritettu alijäämien kattaminen ei ole mahdollista (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 616/2021, 33 §). Alijäämän kattamista koskevassa sairaanhoitopiirin päätöksenteossa ei ole noudatettu Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston (Kuntakila) ohjeita.

Lainsäädännössä ja sen esitöissä on edellytetty hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä, että kuntayhtymän alijäämä katetaan ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Tämä velvoite on asetettu lainsäädännössä kaikille kuntayhtymille yleisesti, ja sen toteutumiseen viranomaisten on tullut lainsäädännön mukaan ryhtyä. Koska näin ei Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätöksessä ole toimittu, ei päätöksen jättäminen antamatta tiedoksi voi johtaa tilanteeseen, että siitä tulisi noudatettava päätös hyvinvointialueelle.

Sisällöllisesti alijäämien kattaminen olisi tullut jo sairaanhoitopiirin päätöksessä huomioida mm. seuraava lainsäädäntö esitöineen sekä ohjeistukset ja vastaukset Kuntakilalta:

1. Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 616/2021

33 §: Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät

Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoitopiirin jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymään. Taseeseen kertyneen ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti.

41 §: Siirrettävän kuntayhtymän ja HUS-sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen käsittely ja vastuuvapauden myöntäminen

Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja erityishuoltopiirien tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittavat hyvinvointialueen hallitus ja hyvinvointialuejohtaja. HUS-sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittavat HUS-yhtymän hallitus ja HUS-yhtymän johtaja.

Hyvinvointialueen valtuuston ja HUS-yhtymän ylimmän toimielimen on käsiteltävä 1 momentissa tarkoitetut tilinpäätökset ja päätettävä tilivelvollisille myönnettävästä vastuuvapaudesta 30 päivään kesäkuuta 2023 mennessä.

Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja erityishuoltopiirien sekä HUS-sairaanhoitopiirin tilinpäätökseen ja konsernitalinpäätökseen vuodelta 2022 sovelletaan muutoin, mitä kuntalaissa säädetään.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi, HE 241/2020 vp.

s. 908–909

33 §. Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät

”Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät. Pykälässä säädettäisiin kuntayhtymien ali- ja ylijäämien käsittelystä ennen hyvinvointialueelle siirtämistä. Kuntalain 117 §:n mukaan kuntayhtymän jäsenkunnat vastaavat kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, siten kuin kuntien välisestä vastuunjaosta on kuntayhtymän perussopimuksessa sovittu. Edellä 20 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien jäsenkuntien sekä HUS-sairaanhoitopiirin jäsenkuntien olisi pykälän mukaan katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle tai HUS-yhtymään. Mahdollinen alijäämä tulisi siten olla katettuna kuntayhtymän viimeisessä, vuodelta 2022 laadittavassa tilinpäätöksessä. Mikäli hyvinvointialueelle siirtyvän kuntayhtymän taseeseen on kertynyt ylijäämiä, jäsenkunnilla olisi mahdollisuus päättää ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle.”

s. 912

41 §. Siirrettävän kuntayhtymän ja HUSin tilinpäätöksen käsittely ja vastuuvapauden myöntäminen.

”Pykälässä säädettäisiin hyvinvointialueille siirrettävien kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoidopiirin viimeisen tilinpäätöksen käsittelystä ja siihen liittyvästä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Hyvinvointialueille siirrettävien kuntayhtymien kaikki toimielimet tarkastuslautakuntaa lukuun ottamatta lakkaavat kuntayhtymän siirtyessä hyvinvointialueelle. Siirtyvän kuntayhtymän tarkastuslautakunnan tulee kuitenkin osallistua vielä asianomaisen kuntayhtymän viimeisen toimintavuoden hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämiseen. Siirrettävän kuntayhtymän tilintarkastaja hoitaa myös sopimuksensa mukaisesti kuntayhtymän viimeisen kalenterivuoden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisen ja laatii tilintarkastuskertomuksen. Kuntayhtymän tilinpäätöksen allekirjoittaminen tapahtuu kuntayhtymän jo lakattua tai HUS sairaanhoidopiirin osalta oikeushenkilöllisyyden muuttumisen jälkeen. Pykälän 1 momentin mukaan kuntayhtymän tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittaisivat hyvinvointialueen hallitus ja hyvinvointialuejohtaja sekä HUS:n osalta yhtymän hallitus sekä johtaja. Pykälän 2 momentin mukaan aluevaltuuston tulisi käsitellä tilinpäätökset ja päättää kuntayhtymän tilivelvollisille myönnettävästä vastuuvapaudesta kesäkuun 2023 loppuun mennessä. Säännös noudattaa kuntayhtymien purkamis- ja sulautumistilanteissa noudatettua käytäntöä, jonka taustalla on ollut ajatus siitä, että viimeisen tilinpäätöksen allekirjoittaminen ja käsittely sekä vastuuvapauden myöntäminen tapahtuvat siinä organisaatiossa, jolle lakkaavan kuntayhtymän toiminta siirtyy.

Esityksen aluevaltuustolle tekisi muodollisesti hyvinvointialueen ja yhtymän oma tarkastuslautakunta, mutta esitys perustuisi sisällöllisesti siirretyn kuntayhtymän tarkastuslautakunnan valmisteluun. Pykälän 3 momentin mukaan siirrettävien kuntayhtymien, HUS-sairaanhoidopiirin ja erityishuoltopiirien tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen vuodelta 2022 sovellettaisiin muutoin mitä kuntalaissa säädetään tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä. Lisäksi tilinpäätöksissä ja niiden käsittelyssä tulisi huomioida 33 §:n säännös siitä, että siirrettävien kuntayhtymisen mahdollisten alijäämien tulisi olla katettuina kyseisessä tilinpäätöksessä. Myös tilintarkastajan tulisi lausunnossaan todeta asian tila.”

3. Kuntalaki 410/2015

110 §_Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi

tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

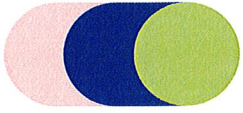
Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. [\(21.5.2021/419\)](#)

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Hallituksen esityksen (HE 242/2020, s. 54) perustelujen mukaan "alijäämän kattamisen keinojen tulee olla ensisijaisesti reaalityalouden keinoja eli tulojen lisäyksiä tai menojen vähennyksiä. Tällaisena keinona ei voida pitää kunnan taseen peruspääoman alentamista alijäämän kattamiseksi, joka merkitsisi kertyneen nettovarallisuuden käyttöä palvelujen rahoittamiseen. Kirjanpidon toimenpiteenä peruspääoman alentaminen tase-erien välisenä siirtona on sallittu vain poikkeustapauksessa. Peruspääoman alentaminen olisi mahdollista silloin, kun kunnan palvelutoiminta supistuu

pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Peruspääoman alentaminen olisi mahdollista esimerkiksi, jos lailla muutetaan kuntien tehtäviä ja jos muutos vaikuttaa kunnan omaisuuteen ja rahoituksen tarpeeseen. Peruspääoman alentamisen soveltamista on tulkittava suppeasti. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto voi antaa ohjeita ja lausuntoja peruspääoman määräytymisestä.”

112 § (19.12.2019/1368) Kirjanpito

Kunnan kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kirjanpitolakia. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja tämän lain 113–116 §:n, 120 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan sekä tämän pykälän 2 momentin nojalla annetun asetuksen soveltamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kunnan tilinpäätökseen kuuluvasta taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja niiden liitteenä olevista tiedoista sekä talousarvion toteutumisvertailusta ja toimintakertomuksesta, konsernitilinpäätöksestä ja sen liitetiedoista sekä osavuosikatsauksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä palvelukohtaisista taloustiedoista.

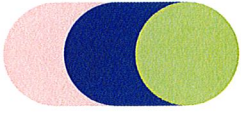
113 § Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä varten tarpeelliset seikat on ilmoitettava liitetiedoissa. (8.2.2019/175)

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

117 § Kuntayhtymän rahoitus

Kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, vastaavat jäsenkunnat siten kuin kuntien välisestä vastuunjaosta on perussopimuksessa sovittu.

4. Kirjanpitolaki 1336/1997

1 luku 3 § Hyvä kirjanpitotapa

Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitotapaa.

2 luku 1 §

Kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa liiketapahtumina menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät.

3 luku 2 § (29.12.2016/1376)

Tilinpäätöksen antama oikea ja riittävä kuva

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus.

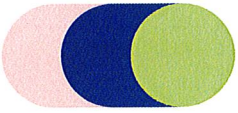
3 luku 2 a § (29.12.2016/1376)

Olennaisuus yleisenä tilinpäätösperiaatteena

Tilinpäätöksessä esitettävä seikka on olennainen silloin, kun sen poijättämisen tai väärin ilmoittamisen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella. Vaikka seikka olisi yksittäisenä epäolennainen, olennaisuuden arviointi tulee kohdistaa kokonaisuuteen, jos samankaltaisia seikkoja on useita.

Sellaisen tilinpäätöstä koskevan seikan osalta, joka ei ole olennainen, oikean ja riittävän kuvan antamiseksi saadaan poiketa tämän lain säännöksestä, joka koskee:

- 1) tulon tai menon jaksottamista;*
- 2) omaisuus- tai velkaerän arvostamista;*
- 3) esittämistapaa;*

4) tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja; tai

5) konsernitilinpäätöksen laatimista.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta 2 luvun 1 §:n mukaiseen velvollisuuteen merkitä jokainen liiketapahtuma kirjanpitoon. Liitetietoihin on sisällytettävä selostus 2 momenttiin perustuvasta poikkeamisesta.

3 luku 6 § (30.12.2004/1304) Laatimisaika

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

3 luku 7 a § (30.12.2015/1620) Vastuu tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä kirjanpitoja ja aineistoja koskevasta luettelosta

Hallituksen tai muun vastaavan toimielimen jäsenen sekä toimitusjohtajan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevasta vastuusta säädetään asianomaista oikeushenkilöä koskevassa laissa. Sama vastuu koskee myös 2 luvun 7 a §:ssä tarkoitettua luetteloa kirjanpidoista ja aineistoista.

8 luku 2 § Kirjanpitolautakunta

Kirjanpitolautakunta voi antaa ohjeita ja lausuntoja viranomaisten, elinkeinonharjoittajien tai kuntien järjestön taikka kirjanpitovelvollisen hakemuksesta. (30.12.2015/1620)

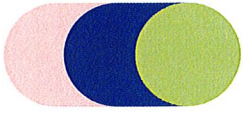
5. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaoston antamat lausunnot

a. Kuntakilan lausunto 113/2015

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto kuntayhtymän alijäämän kattamisesta jäsenkunnan kirjanpidossa (113/2015) Kuntajaoston lausunnon 113/2015 mukaan jäsenkunnan tulee kirjata kirjanpitoonsa osuus kuntayhtymään kertyneestä alijäämästä pakollisena varauksena, mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi esimerkiksi kuntayhtymän päättämillä muilla toimenpiteillä.

b. Kuntakilan lausunto 127/2022

Kuntalain perustelujen mukaan kirjanpidon toimenpiteenä peruspääoman alentaminen tase-erien välisenä siirtona on sallittu vain

poikkeustapauksessa. Peruspääoman alentaminen olisi mahdollista silloin, kun kunnan tai kuntayhtymän palvelutoiminta supistuu pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Peruspääoman alentaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos lailla muutetaan kuntien tai kuntayhtymien tehtäviä ja jos muutos vaikuttaa kunnan omaisuuteen ja rahoituksen tarpeeseen. Peruspääoman alentamisen soveltamista on tulkittava suppeasti.

Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksessa kuntayhtymän toiminta lakkaa lain nojalla, toiminta jatkuu hyvinvointialueen järjestämisvastuulla. Järjestämisvastuun siirtyminen ei vaikuta palvelutoiminnassa käytettävän omaisuuden eikä rahoituksen tarpeeseen. Kyse ei siten ole kuntalain perusteluissa ja kuntajaoston lausunnossa 121/2019 tarkoitetusta tilanteesta, jossa kuntayhtymän palvelutoiminta supistuisi ja pääomarahoituksen tarve pysyvästi vähenisi.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto katsoo, että kuntayhtymän alijäämien kattamista koskevan voimaanpanolain säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että kuntien järjestämisvastuun aikana syntyneet kuntayhtymän menot jäävät kuntien rahoitettaviksi. Peruspääoman alentaminen alijäämien kattamiseksi merkitsisi sitä, että kunnat eivät vastaisi niiden järjestämisvastuun aikana syntyneistä kuntayhtymän menoista, vaan alijäämien määrä vähentäisi hyvinvointialueelle siirtyvää nettovarallisuutta.

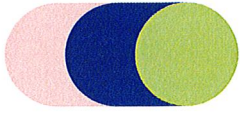
Lausunto: Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 20 §:n mukainen kuntayhtymän siirtyminen hyvinvointialueelle ei ole kuntalain 110 §:n perustelujen tai kuntajaoston lausunnon 121/2019 tarkoittama tilanne, jossa kuntayhtymän palvelutoiminta supistuu pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Lausuntopyynnössä kuvatussa tilanteessa peruspääomaa ei ole mahdollista alentaa kirjanpidon toimenpiteenä taseerien välisenä siirtona kuntayhtymän alijäämän kattamiseksi.

c. Keski-Suomen sairaanhoitopiirille 20.12.2022 annettu vastaus

Viitataan lausuntoon 127/2022 ja otettu erikseen kantaa, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuvaamassa tilanteessa ei ole kyse palvelutoiminnan supistumisesta.

Menettelyyn liittyvät seikat

Valituksissa on katsottu, että Keski-Suomen hyvinvointialueen toimineen virheellisessä järjestyksessä ja ylittäneen toimivaltansa päättäessään Keski-Suomen sairaanhoitopiirin

tilinpäätöstä koskevasta asiasta, koska hyvinvointialue ei toteuttanut päätöksessä sairaanhoitopiirin päätöstä alentaa peruspääomaansa. Hyvinvointialueella on ollut toimivalta päättää tilinpäätöksestä, joka kattaa myös tilinpäätöstä koskevan sisällöllisen vastuun. Lainsäädännön ei siten voida tulkita katsovan tilinpäätöksen käsittelyssä vain sen mekaanista hyväksymistä, koska menettely kokonaisuudessaan sisältää mm. vastuuvapauden ja muiden olennaisten seikkojen huomiointia. Aluehallitus ei olisi voinut esittää aluevaltuustolle lainvastaisen tilinpäätöksen hyväksymistä, koska sellaista päätöstä ei voisi edes panna täytäntöön.

Edelleen valituksissa on katsottu, että hyvinvointialue on päättänyt asiasta omaksi edukseen lainvastaisesti. Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että Keski-Suomen sairaanhoitopiirin laiminlyönti päätöksen osalta ei voi johtaa lainsäädännön vastaiseen lopputulokseen, jossa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin osalta alijäämien kattamista ei veloitettaisi toteuttamaan lainsäädännön mukaisesti. Keski-Suomen hyvinvointialue on valmistellut tilinpäätöksen lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa ja avannut päätöksenteossa seikat, joihin päätöksenteko perustuu ja muodostanut hyvinvointialueen kannan asiaan. Aluevaltuuston päätös on annettu tiedoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin jäsenille. Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus on hakenut ylimääräistä muutoksenhakua sairaanhoitopiirin päätökseen, jotta samaan asiaan ei jäisi kahta päätöstä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle tehdyt valitukset tulee hylätä, koska Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston tekemä päätös ei ole lainvastainen millään esitetyllä perusteella.

Liitteet

1. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymävaltuuston päätös 17.6.2022 § 9
2. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymähallituksen päätös 22.6.2022 § 142
3. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhtymähallituksen päätös 28.12.2022 § 257
4. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunto 127/2022
5. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston sihteerin vastaus 20.12.2022
6. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin perussopimus, voimassa 1.1.2009 alkaen
7. Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 13.6.2023 § 50
8. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilintarkastajan kannanotto 9.3.2023

Lausuntoa koskeva päätöksenteko ja hakemuksen allekirjoitus

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus 29.8.2023

Jan Tollet, hyvinvointialuejohtaja

Valitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle Keski-Suomen hyvinvointialueen valtuuston päätöksestä 13.6.2023 § 50 "Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2022"

Tiivistelmä

Hankasalmen kunta yhdessä 16 muun Keski-Suomen kunnan kanssa esittää Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, että se kumoaisi Keski-Suomen hyvinvointialueen valtuuston päätöksen 13.06.2023 § 50 "Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2022".

Keski-Suomen hyvinvointialueen muutoksenhakuohjeen mukaisesti, aluevalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä aluevalituksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen. Valituksen saa tehdä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Hyvinvointialueen valtuusto sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä käsitellessään päätti siis olla laittamatta täytäntöön kuntayhtymävaltuuston 17.6.2022 tekemän päätöksen peruspääoman alentamisesta. Kyseinen sairaanhoitopiirin päätös on lainvoimainen. Hyvinvointialueen valtuuston omassa valmistelutekstissä tämä asia yksiselitteisesti todetaan.

Hyvinvointialueen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä koskevassa valmistelutekstissä selkeästi vielä kuvataan, kuinka Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallituksessa sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksen täytäntöönpano on tehty hyvin perusteellisen valmistelun kautta. Sairaanhoitopiirin hallitus päätti 28.12.2022, että vuodelta 2022 laadittava tilinpäätös valmistellaan sairaanhoitopiirin valtuuston kesäkuussa 2022 tekemän lainvoimaisen päätöksen mukaisesti ja siinä huomioidaan sairaanhoitopiirin peruspääoman alentaminen 24 miljoonalla eurolla.

Keski-Suomen hyvinvointialueen valtuusto ei siis käsitellessään Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä vuodelta 2022 voi päättää enää sairaanhoitopiirin tekemän 1) lainvoimaisen ja 2) jo täytäntöön pannun päätöksen täytäntöön panematta jättämisestä.

Hyvinvointialueen perustamista koskevan voimaannpanolain mukaan sen tulee kyllä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös käsitellä, mutta ei voimaannpanolaki anna hyvinvointialueelle mahdollisuutta takautuvasti muuttaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tekemiä lainvoimaisia ja täytäntöön jo pantuja päätöksiä.

Samana voimaannpanolain mukaisesti Keski-Suomen hyvinvointialueella olisi ollut mahdollisuus valittaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksestä vuonna 2022, jos se olisi katsonut sen aiheelliseksi. Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta määrittää seuraavasti:

39 §

Sirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivalta

Edellä 20 §:ssä tarkoitetun kuntayhtymän viranomainen ei voi 21 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen jälkeen päättää asioista, joilla olisi merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia, paitsi jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisyyden vuoksi lykätä tai jos hyvinvointialue antaa päätökselle suostumuksen.

Edellä 20 §:ssä tarkoitetun kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, joka on tehty 21 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen jälkeen, mutta ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle, saa valittaa kuntalaissa säädetyllä tavalla myös sillä perusteella, että päätös on tämän pykälän 1 momentin vastainen. Valitusoikeus on myös hyvinvointialueella.

Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksistä valittanut. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös Keski-Suomen hyvinvointialueen on hyväksyttävä sairaanhoitopiirin talouden, toiminnan ja päätösten mukaisena.

Laajempi kuvaus asian suhteen

Hyvinvointialueen valtuusto päätti 13.6.2023 § 50 sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä olla laittamatta täytäntöön sairaanhoitopiirin valtuuston 17.6.2022 § 9 tekemää päätöstä alentaa peruspääomaansa osana sairaanhoitopiirin alijäämän kattamista ja saattaa asian sairaanhoitopiirin valtuuston käsiteltäväksi. Ja tämän pohjalta Keski-Suomen hyvinvointialueen valtuusto 13.6.2023 § 50 hyväksyi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen lainvoimaisen päätöksen vastaisena.

Tämän valituksen liitteenä 1) on Sairaanhoitopiirin päätös 17.6.2022, joka on lainvoimainen.

Hyvinvointialueella olisi ollut valitusoikeus sairaanhoitopiirin valtuuston kesäkuun 2022 päätökseen Hyvinvointialueen perustamista koskevan voimaanpanolain mukaisesti kesällä 2022, jos se olisi katsonut valitukselle olevan aiheutta.

Peruspääoman alentaminen sairaanhoitopiirin päätöksenteossa pohjautui jo aiemmin laadittuun sairaanhoitopiirin alijäämän kattamissuunnitelmaan ja sairaanhoitopiirin päätöksenteossa asiasta päätettiin ensimmäisen kerran jo syksyllä 2021. Kun Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousarviosta vuodelle 2022 päätettiin, niin peruspääoman alentaminen linjattiin selkeästi talousarviossa alijäämän kattamisen yhdeksi keinoksi yksimielisellä sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksellä. Tämä asiakirja on tämän asiakohdan kohdalta liitteenä 2)

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätös kesäkuussa 2022 oli myös huolella harkittu. Tätä kuvaa hyvin se, että sairaanhoitopiirin valtuustolle oli 30.3.2022 valmisteltu erillinen perustelumuistio, missä kuvattiin se, että peruspääoman alentamista voidaan käyttää yhtenä keinona alijäämän kattamiseen Keski-Suomen tilanteessa, vaikka asian kohdalla olikin valmistelun kuluessa noussut esiin uusia näkökohtia ja suosituksia mm. kirjanpitolautakunnan kuntajaostolta. Perustelumuistio on liitteenä 3).

Perustelumuistion taustalla oli luultavimmin se, että Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirille oli annettu peruspääoman alentamiseen kirjanpitolautakunnan kuntajaostolta kielteinen lausunto. Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä huolella harkittiin muistiossa kuvatusti sen jälkeen peruspääoman alentamista alijäämän kattamisen keinona – mutta se edelleen katsottiin mahdolliseksi. Muistiossa on siis ennen kaikkea otettu huomioon Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 22.3.2022 antama lausunto (lausunto 127) kuntayhtymän alijäämän kattamisesta peruspääomaa alentamalla. Lausuntoa oli pyytänyt Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri.

Muistion kautta voi todeta, että harkitusti Keski-Suomen sairaanhoitopiiri kävi läpi sen olennaisen periaatteen toteutumisen, että menon tulee kohdistua oikealle maksajalle ja tekemänsä harkinnan jälkeen sairaanhoitopiirin valtuusto päätti kesäkuussa 2022 perussopimuksen mukaisesti sairaanhoitopiirin

peruspääomaa alentaa.

Syksyn 2022 kuluessa sairaanhoitopiirin tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta pyysivät vielä sairaanhoitopiirin hallitusta selvittämään kirjanpitolauslaskun kuntajaostolta kantaa erikseen Keski-Suomen tilanteeseen. Kuntajaosto ei antanut Keski-Suomen sairaanhoitopiirille omaa lausuntoa, vaan jaoston puolesta vastasi Kuntakilan sihteerin viitaten lähinnä jaoston aiempiin kantoihin. Sairaanhoitopiirin hallitus pyysi tämän jälkeen – varmasti siksikin, koska Kuntakilan sihteerin kirjelmä oli hyvin kriittinen – vielä erikseen tilintarkastajaltaan lausunnon tilanteesta. Tilintarkastaja totesi sairaanhoitopiirin hallitukselle, että asiakokonaisuus kuuluu kunnallisen itsehallinnon piiriin ja sen jälkeen sairaanhoitopiirin hallitus päätti 28.12.2022 seuraavasti:

“Hallitus päättää, että peruspääoman alentaminen toimeenpannaan valtuuston lainvoimaisen päätöksen mukaisesti. Vuodelta 2022 laadittava tilinpäätös valmistellaan tämän mukaisesti. Tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä todetaan pyydetty lausunto ja siihen saatu Kuntakilan sihteerin vastaus.”

Kokonaisuudessaan tämä sairaanhoitopiirin hallituksen päätös on liitteenä 4)

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston vuoden 2022 kesäkuinen päätös vielä siis joulukuussa 2022 pantiin hyvin konkreettisesti täytäntöön sairaanhoitopiirissä. Siksi Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös olla laittamatta täytäntöön sairaanhoitopiirin valtuuston vuoden 2022 kesäkuun päätöstä, joka siis on jo laitettu täytäntöön – on kuntalain ja hallintolain perusteella kestävä. Ei saman asian täytäntöön panosta voi lukuisia kertoja päättää – tai etenkin jo täytäntöön pantua päätöstä jättää laittamatta täytäntöön.

Jos Hyvinvointialue katsoisi sairaanhoitopiirin päätöksen olevan lainvastainen, sillä olisi ollut mahdollisuus valittaa päätöksestä Hyvinvointialueudistusta koskevan voimaannollain 39 §:n mukaisesti. Sen sijaan, että se itse ryhtyisi käytännössä tuomioistuimeksi ja arvioimaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätösten lainmukaisuutta.

Keski-Suomen hyvinvointialueen toiminta ja päätöksenteko keväällä 2023 oli kuntien näkökulmasta kaiken kaikkiaan hyvin outoa:

- 24.2.2023 tulivat kuntiin hyvinvointialueelta ensimmäiset tiedot sairaanhoitopiirin tilinpäätöksestä (valmisteltu sairaanhoitopiirin toiminnan ja päätösten mukaisesti)
- 28.2.2023 kuntiin tuli päivityksiä tilinpäätöksen liitetietoihin (niissä ei ollut mitään yllättävää)
- 1.3.2023 tuli päivitetty liitetieto peruspääoman jakautumisesta (ja tässä siis huomioitu peruspääoman alentaminen sairaanhoitopiirin päätösten mukaisesti, kuten pitikin)
- 7.3.2023 saapui kuntiin kuntayhtymän päivitetty rahoituslaskelma sekä liitetietoja, ja tässä sähköpostissa oli ensimmäisen kerran ilmoitus, että hyvinvointialueen ministeriöiden kanssa käymien ohjausneuvottelujen takia kysytään tilintarkastajalta vielä kannanottoa peruspääoman alentamiseen (mitään kirjallista muistiota ohjausneuvotteluista ei kunnille ole esitetty)
- 8.3.2023 tuli kuntiin tieto, että tilinpäätöstä korjataan, eikä peruspääomaa alennetakaan – kovin pitkää harkintaa ja valmistelua ei asian kohdalla toteutettu
- ja samalle päivälle 8.3. oli kirjattu sitten kunnille jo laskut, jotka myös sen jälkeen kuntiin heti lähetettiin ja joilla 24 miljoonan summaa kunnilta perittiin hyvinvointialueelle

- laskut lähtivät kuntiin, ennen kuin hyvinvointialueella oli ollut mitään käsittelyä asiakokonaisuudesta. Mikään toimielin ei ollut kumonnut sairaanhoitopiirin lainvoimaista päätöstä, eikä kukaan ollut tehnyt laskutuksesta päätöstä.
- kuntien kritisoitua toimintaa laskutus jätettiin odottamaan hyvinvointialueen valtuuston päätöstä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen suhteen

Perusteluksi kumota sairaanhoitopiirin lainvoimainen päätös Keski-Suomen hyvinvointialue on siis esittänyt kunnille käytännössä sen, että asiakokonaisuus nousi hyvinvointialueen ja ministeriöiden (STM, SM, VM) välisissä ohjausneuvotteluissa esille ja neuvotteluissa yksi asiantuntija oli arvellut peruspääoman alentamisen olevan voimaanpanolain vastainen. Mitään muistiota ohjausneuvottelusta ei nähtävästi ole, tai ainakaan sitä ei ole ollut kunnille toimittaa.

Kyseisen ohjausneuvottelun jälkeen Hyvinvointialue pyysi sairaanhoitopiirin tilintarkastajalta uutta lausuntoa, jonka se sai edellä kuvatun aikataulun perusteella hyvin nopeasti. Tilintarkastajan kanta nopealla harkinnalla maaliskuussa 2023 olikin toinen kuin joulukuussa 2022.

Kuvatun aikataulun pohjalta nousee kyseenalaiseksi, onko valmistelua nyt keväällä 2023 tehty huolellisesti ja harkiten. Hyvän hallinnon mukaiset periaatteet edellyttäisivät erittäin vahvoja perusteluja ja huolellista valmistelua sekä kunnan harkintaa lainvoimaisen päätöksen muuttamiseen/kumoamiseen ryhtymiselle. Siitähän hyvinvointialueen päätöksessä nyt on kuitenkin kyse.

Mitään sellaista, mikä ei olisi ollut tiedossa jo kesäkuussa 2022 tai joulukuussa 2022, ei käytännössä ole Hyvinvointialueen puolelta esiin nyt vuoden 2023 valmistelussa tuotu. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston näkemys ja voimaanpanolain määräykset olivat Keski-Suomen sairaanhoitopiirillä tiedossa niin kesäkuussa 2022 kuin joulukuussa 2022 sen tehdessä ratkaisujaan. Lainvoimaista ja täytäntöön pantua päätöstä ei noin vain tilintarkastajan mielipiteen muuttumisen vuoksi voi lähteä kumoamaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Hyvinvointialue on ollut Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valmistelusta ja päätöksistä erittäin hyvin koko prosessin ajan tietoinen. Hyvinvointialueen talousjohtaja toimi aiemmin Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousjohtajana. Hän on ollut sairaanhoitopiirin peruspääoman alentamista koskevan perustelumuioston valmistelijana ja marraskuun 2022 kunnanjohtajakokouksessa esittelemässä asiaa vielä kunnanjohtajille ja hyvinvointialueen johtajalle. Tästä on Keski-Suomen Liiton laatima kokousmuistio ja kokouksen esittelymateriaali liitteenä 5)

Yhteenveto

Hankasalmen kunta yhdessä 16 muun Keski-Suomen kunnan kanssa esittää Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, että Keski-Suomen hyvinvointialueen valtuuston päätös 13.6.2023 § 50 ”Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2022” kumotaan lainvastaisena, koska se on tehty lainvoimaisten ja täytäntöön pantujen päätösten vastaisesti.

Hankasalmen kunta yhdessä muiden kuntien kanssa tekee valituksen sillä perusteella, että

- 1) Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska hyvinvointialueen valtuuston ei olisi tullut sairaanhoitopiirin tilinpäätöstä käsitellessään tehdä päätöstä olla laittamatta täytäntöön Keski-Suomen sairaanhoitopiirin lainvoimaista päätöstä, jonka sairaanhoitopiiri itse oli jo aiemmin myös laittanut täytäntöön. Keski-Suomen hyvinvointialueella olisi ollut hyvinvointialueiden perustamista koskeneen voimaanpanolain mukaisesti ollut

mahdollisuus valittaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksestä, mutta siihen hyvinvointialue ei ole katsonut olleen aiheutta.

- 2) Keski-Suomen hyvinvointialue on päätöstä tehdessään myös ylittänyt toimivaltansa, koska voimaannapolain perusteella hyvinvointialueella ei ole päätösvaltaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin päätöksenteon osalta muutoin, kuin että sille on säädetty velvollisuus käsitellä sairaanhoitopiirin viimeinen tilinpäätös.
- 3) Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös on lainvastainen siksikin, että sen kautta hyvinvointialue yksipuolisella päätöksellä muuttaa omaksi edukseen sairaanhoitopiirin aiemman päätöksen peruspääoman alentamisesta

Hankasalmen kunta ja muut valitukseen yhtyneet kunnat esittävät, että hallinto-oikeus palauttaisi asian uudelleen valmisteltavaksi Keski-Suomen hyvinvointialueelle, joka voisi näin valmistella Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lainmukaisesti sairaanhoitopiirin lainvoimaisiin päätöksiin, toimintaan ja talouteen perustuen.

Koska on oletettavaa, että Keski-Suomen hyvinvointialueen päätöksestä 13.6.2023 § 50 ”Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2022” voi tulla useita valituksia hallinto-oikeuteen, on varmasti hallinto-oikeudelta perusteltua harkita asioiden yhdessä käsittelyä siinä tapauksessa.

Liitteet:

Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös 13.6.2023 § 50

sekä

- 1) Sairaanhoitopiirin päätös 17.6.2022
- 2) Ote Keski-Suomen sairaanhoitopiirin talousarviosta vuodelle 2022 (peruspääoman alentaminen alijäämän kattamisen keino)
- 3) Sairaanhoitopiirin valtuustolle 30.3.2022 valmisteltu perustelumuuisto (kuvataan, miksi peruspääoman alentamista voidaan käyttää yhtenä keinona alijäämän kattamiseen Keski-Suomen tilanteessa)
- 4) Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallituksen päätös 28.12.2022 (kuva sairaanhoitopiirin päätöksen selkää täytäntöönpanoa)
- 5) Keski-Suomen Liiton laatima kokousmuistio ja kokouksen esittelymateriaali kunnanjohtajakokouksesta (Sairaanhoitopiirin ja Hyvinvointialueen talousjohtaja esittelemässä peruspääoman alentamista)